

Les aventures de Sherlock Holmes

És possible que darrere de tot plegat s'hi amaguin assumptes més greus del que sembla

Arthur Conan Doyle (Edimburg, 22 de maig del 1859 - 7 de juliol del Crowborough, Sussex, 1930) quan va acabar medicina, va obrir una consulta. Com que no tenia gaires clients va començar a escriure petites històries que va aconseguir que apareguessin a la premsa. El 1887 va publicar la seva primera novel·la, *Estudi en escarlata*, protagonitzada per un carismàtic investigador anomenat Sherlock Holmes.

Després d'estudiar oftamologia en els millors centres europeus, el 1891 va anar a viure a Londres per exercir aquesta professió. En aquelles tardes tranquil·les, mentre esperava que vingués algun pacient, va començar a escriure relats breus sobre aquell detectiu. Van tenir tant d'èxit que va aconseguir dedicar-se només a la literatura. En llegim un, *La lliga dels pèl-rojos*, que forma part del llibre *Les aventures de Sherlock Holmes* (<http://www.vienaeditorial.com/mostrarllibre.asp?ididioma=1&idllibre=1099>) (Viena Edicions).

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=XmOKdA5bdJM>

Havia decidit de fer una visita al meu amic, el senyor Sherlock Holmes, un dia de tardor de l'any passat, i vaig trobar-me'l entregat de ple a una animada conversa amb un cavaller d'edat avançada, molt gras, de rostre congestionat i cabells d'un roig encès. Després de disculpar-me per la meva intrusió tenia intenció de marxar, però Holmes m'estirà dins la cambra i tancà la porta al meu darrere.

?No podíeu haver triat un millor moment per venir, amic Watson ?digué cordialment.

?M'ha semblat que estàveu ocupat.

?Ho estic. I molt.

?Aleshores, puc esperar a la cambra del costat.

?De cap manera. Senyor Wilson, aquest cavaller ha estat el meu company i col·laborador en molts dels meus casos més reeixits, i no tinc cap dubte que em serà de gran utilitat també en el seu cas. L'home gras es mig aixecà de la butaca i féu una reverència a tall de salutació, adreçant-me una mirada encuriosida dels seus ulls menuts, encerclats de sacsons.

?Acomodeu-vos al sofà mateix ?digué Holmes recalcant-se a la seva cadira de braços i unint les puntes dels dits com té costum de fer quan està pensívol?. Sé prou bé, estimat Watson, que compartiu la meva fal·lera per tot allò que sigui desacostumat i aliè a les convencions i a la rutina abassegadora de la vida quotidiana. Per saber que en gaudiu només cal veure l'entusiasme que us ha mogut a fer-ne la crònica i, val a dir, a embellir una mica tantes d'aquestes meves petites aventures.

?En efecte, els vostres casos sempre em desperten un viu interès ?vaig dir.

?Deveu recordar, doncs, el que vaig dir l'altre dia, just abans d'ocupar-nos del problema de la senyoreta Mary Sutherland: si volem trobar efectes estranys i combinacions inversemblants, és en la vida mateixa on cal cercar-los, per tal com sempre resulta més xocant que qualsevol esforç de la imaginació.

?Una afirmació que vaig prendre'm la llibertat de qüestionar.

?Ho recordo, doctor, però tard o d'hora sereu del meu parer, altrament seguiré aclaparant-vos amb un de vessall de fets fins que la vostra pensa cedeixi i admeti que tinc raó. El senyor Jabez Wilson, aquí present, ha tingut la bondat de visitar-me aquest matí i ha començat a explicar-me una història que promet ser una de les més singulars que he escoltat en força temps. M'heu sentit dir que les coses més estranyes sovint no guarden relació amb grans crims, sinó amb menuderies, i que algunes vegades fins i tot conviden a dubtar si en efecte s'ha comès un crim real. Pel que he escoltat fins ara, és impossible d'afirmar si el cas present és o no un afer criminal, però el curs dels esdeveniments és sens dubte un dels més singulars que mai hagi escoltat. Tal vegada, senyor Wilson, faria el favor de recomençar la seva explicació? Li ho demano no només perquè el meu amic, el doctor Watson, no ha escoltat la part inicial, sinó també perquè la peculiar naturalesa de la història alimenta el meu desig d'escoltar dels seus llavis cada ínfim detall. Per regla general, quan escolto les primícies dels esdeveniments soc capaç de guiar-me per un reguitzell de casos semblants que em venen a la memòria. En aquest cas, però, he d'admetre que els fets són, fins on soc capaç d'albirar, únics.

El corpulent client s'estarrufà en una mostra de cert orgull, i tragué un diari brut i arrugat de l'infern de la seva levita. Mentre passava la vista per la columna dels anuncis, amb el front acalats i el diari estès sobre els genolls, vaig aprofitar per observar aquell home i així provar, imitant els mètodes del meu company, de llegir-hi els indicis que podien deduir-se de la seva vestimenta o aparença.

Tanmateix, no vaig treure gaire suc de la meva inspecció. El nostre visitant presentava tots els trets característics del comerciant britànic mitjà: obès, pompós i beneït. Duia uns pantalons grisos, força balders, de quadres negres i blancs; una levita negra no especialment neta, descordada; una armilla insulsa amb una cadena de rellotge daurada, estil príncep Albert, i una peça metàl·lica que li penjava com a ornament. Un barret de copa esfilagarsat i un abric marró força tronat amb el coll de seda corrugada jeien a la cadira del seu costat. Comptat i debatut, en aquell tipus no hi havia res de remarcable fora de la seva cabellera d'un roig flamíger i una expressió apesurada i malcontenta al rostre.

Els ulls vius de Sherlock Holmes captaren la meva ocupació i brandà el cap amb un somriure en adonar-se de les meves mirades exploratòries.

?Més enllà dels fets evidents que ha fet treballs manuals durant un temps, que pren rapè, que és maçó, que ha estat a la Xina, i que en els darrers temps ha escrit força, no puc deduir-ne res.

El senyor Jabez Wilson se sobresaltà a la cadira i quedà amb el dit índex al diari, però els ulls clavats en el meu company.

?En nom del cel, com rediantre ho sap, tot això, senyor Holmes? ?preguntà?. Com sap, per exemple, que he fet feines manuals? És tan cert com s'ha dit missa avui que vaig començar fent d'ajudant de mestre d'aixa.

?Les seves mans, benvolgut senyor. La seva dreta és força més gran que l'esquerra. L'ha feta servir molt i els músculs estan més desenvolupats.

?Bé, i el tema del rapè i la francmaçoneria?

?No insultaré la seva intel·ligència, sobretot tenint en compte que, contra les estrictes normes de la seva societat, porta una agulla amb l'escaire i el compàs.

?Ah, és clar. Ho havia oblidat. I el tema d'escriure?

?Quina altra cosa podrien significar cinc polzades de bocamàniga dreta tan relluent i el colze

esquerre desgastat de recolzar-lo a l'escriptori?

?I això de la Xina?

?El peix que s'ha tatuat just a sobre del canell dret només pot haver estat fet a la Xina. He estudiat una mica els tatuatges, fins i tot he contribuït a la literatura sobre el tema. Aquesta manera d'entintar les escames dels peixos d'un rosa suau és exclusiva de la Xina. Quan per afegitó veig que porta una moneda xinesa penjant de la cadena del rellotge la qüestió esdevé encara més fàcil.

El senyor Jabez Wilson esclafí a riure.

?Rediable! ?digué?. Pensava que havíeu fet una gran cosa, però ara veig que al capdavant no n'hi havia per tant.

?Començo a pensar, Watson, que cometo un error quan m'explico. «Omne ignotum pro magnifico», que deia aquell; la meua reputació se'n ressentirà si soc així de sincer. No troba l'anunci, senyor Wilson?

?Sí, ara l'he trobat ?respongué amb el dit molsut i rosadenc plantat a mitja columna?. És aquí. Això és el que va iniciar-ho tot. Llegeixi'l vostè mateix, senyor.

Vaig agafar el diari que m'allargava i vaig llegir-hi el següent:

A LA LLIGA DELS PÈL-ROJOS. Segons les disposicions del llegat del difunt Ezekiah Hopkins, de Lebanon, Pennsilvània, EUA, comuniquem que actualment hi ha una vacant oberta que procurarà a un membre de la Lliga un salari de quatre lliures setmanals a canvi de serveis purament nominals. Tots els homes pèl-rojos, en bon estat de salut física i mental, d'una edat superior a vint-i-un anys compleixen els requisits. El dilluns a les onze en punt presenteu la vostra candidatura en persona al senyor Duncan Ross, a les oficines de la Lliga, al núm. 7, Pope's Court, carrer Fleet.

?Què rediable significa això? ?vaig exclamar després de rellegir d'un cap a l'altre aquest extraordinari anunci. Holmes va riure per sota el nas i va belluguejar a la cadira com sol fer quan està animat.

?Se surt una mica dels camins fressats, oi? ?digué?. I ara, senyor Wilson, tornem a la casella de sortida, expliqui'ns-ho tot sobre vostè, el seu entorn i l'efecte que aquest anunci ha tingut en la seva vida. Abans que res, Watson, fixe'u-vos en el diari i la data.

?És el The Morning Chronicle del 27 d'abril de 1890, tot just fa dos mesos.

?Això mateix. Si us plau, senyor Wilson...

?Bé, tot va anar com li estava dient, senyor Sherlock Holmes ?digué Jabez Wilson, passant-se la mà pel front?. Tinc un petit negoci d'empenyoraments a la plaça Coburg, prop de la City. No és pas cap bicoca, i els darrers anys només m'ha donat prou per anar tirant. Abans podia permetre'm de tenir dos ajudants, però ara només en tinc un. I encara així em costaria pagar-lo si no fos que està disposat a treballar cobrant la meitat per aprendre l'ofici.

?Com es diu aquest jove tan servicial? ?preguntà Sherlock Holmes.

?Es diu Vincent Spaulding, i no és tan jove. És difícil de precisar-ne l'edat. No podria haver trobat un ajudant més espavilat, senyor Holmes. Ell podria buscar-se una cosa millor i guanyar el doble del que jo puc oferir-li. Però com que està satisfet, no seré jo qui li posi aquestes idees a la testa.

«És clar, no li convé. Em sembla que vostè té molta sort de tenir un *employé* que està disposat a treballar a canvi d'un salari per sota del preu de mercat. No és pas una experiència habitual entre els empresaris de la nostra època. Diria que el seu ajudant és tan extraordinari com l'anunci que m'ha portat.

«Oh, també té els seus defectes? digué el senyor Wilson?. Està boig per la fotografia. Es passa el dia amb la càmera en lloc de formar-se, i després s'encaua al soterrani com un conill per revelar les seves fotografies. És el seu principal defecte, però fet i fet és un bon treballador. No té cap vici.

«Suposo que encara treballa per a vostè?

«Així és, senyor. Ell i una noieta de catorze anys que em cuina cosetes senzilles i fa la neteja. A casa no som ningú més, soc vidu i mai he tingut fills. Portem una vida molt tranquil·la, senyor, els tres, suficient per dormir sota teulat i anar pagant els deutes i res més. La primera cosa desconcertant fou l'anunci. Spaulding va entrar a l'oficina avui fa vuit setmanes amb aquest mateix diari a la mà i em digué:

«?Tant de bo l'Altíssim m'hagués fet pèl-roig, senyor Wilson.

«?Per què? ?vaig preguntar.

«?Miri ?em diu?, hi ha una altra vacant a la Lliga dels pèl-rojos. Paguen una petita fortuna a qui aconsegueixi la plaça, i crec que hi ha més vacants que candidats, així que el patronat no sap què fer-ne, dels diners. Si els meus cabells canviessin de color, això seria una menjadora que no deixaria passar.

«?I com és possible? ?vaig preguntar.

«Sàpiga, senyor Holmes, que sóc un home molt casolà i, com que els clients venen a casa i no cal sortir a cercar-los, a vegades em passo setmanes sense posar un peu més enllà de l'estora de la porta. Essent així, no sé gaire cosa del que passa a l'exterior, i sempre m'encurioseix escoltar una notícia o altra.

«?No ha sentit mai parlar de la Lliga dels pèl-rojos? ?em preguntà amb els ulls molt oberts.

«?Mai.

«?Que em pengin si vostè mateix no seria un bon candidat per a una de les vacants!

«?I quant diu que paguen? ?vaig preguntar.

«?Oh, només unes dues-centes a l'any, però la feina és passadora i no interfereix gaire en les altres ocupacions que hom tingui.

«Ja hi pot pujar de peus, senyor Holmes, que allò em va fer dreçar les orelles; el negoci fa anys que no rutlla gaire i dues-centes extres a l'any em farien un bon servei.

«?Expliqui'm tot el que en sap? ?vaig dir.

«?Bé ?digué ell, mostrant-me l'anunci?, aquí diu que la Lliga té una vacant, i que per saber-ne més detalls cal presentar la candidatura a aquesta adreça. Pel que en sé, la Lliga fou fundada per un milionari americà, Ezekiah Hopkins, que era força extravagant. Ell mateix era pèl-roig, i sentia una gran simpatia envers tots els homes pèl-rojos. Així que quan va morir va descobrir-se que havia deixat la seva enorme fortuna en mans d'un patronat, amb instruccions de fer-ne servir els rèdits per fer la vida més passadora als homes que tenen els cabells d'aquest color. Pel que

diuen, la paga és esplèndida i la feina, escadussera.

»?Però ?vaig dir?, si fos així, hi optarien milions de pèl-rojos.

»?No s'ho pensi ?va respondre?. L'oferta es limita als londinencs adults. Aquest americà havia fet fortuna a Londres de jove i volia tornar el favor a l'enyorada ciutat. A més, he sentit dir que no paga la pena de presentar la candidatura si hom té els cabells d'un vermell aigualit o tirant a fosc, només admeten un vermell autèntic, encès, enlluernador. Penso, senyor Wilson, que si es prengués la molèstia d'optar a la plaça, a vostè li posarien una catifa al davant. Però potser no li compensa trencar els seus hàbits per uns centenars de lliures.

»Com podeu veure, senyors, és un fet que els meus cabells són d'un to molt pur i intens, així que vaig pensar que, si hi havia competència per la plaça, tenia tantes o més opcions que qualsevol altre home. Vincent Spaulding semblava que coneixia el tema, així que vaig creure que em seria d'utilitat. Vaig manar-li que abaixés la reixa i m'hi acompanyés sense més dilació. Va mostrar-se content de tenir el dia lliure, vam tancar el negoci i vam encaminar-nos a l'adreça que venia a l'anunci. Crec que mai de la vida, senyor Holmes, tornaré a veure un espectacle com aquell. Del nord, sud, est i oest, tothom que tingués la més mínima ombra de roig als cabells havia convergit a la City en resposta a l'anunci. El carrer Fleet estava ple de gom a gom de pèl-rojos, i l'adreça de Pope's Court semblava el carro d'un venedor de taronges. Mai hauria pensat que en tot el país n'hi havia tants com els que van ser convocats per un simple anunci. Tota la paleta de tons hi era representada: color de palla, citrí, setter irlandès, caoba, argilós; amb tot, com Spaulding havia dit, n'hi havia pocs que tinguessin un vermell pur i flamíger. Quan vaig veure que s'esperava tanta gent, vaig estar temptat de deixar-ho córrer, però Spaulding insistí. No sé com s'ho va manegar, però a empentes i colzades va obrir-se pas entre la gernació i va dur-me al davant de les escales que menaven a l'oficina. A les escales hi havia un doble trànsit, els uns pujaven esperançats i els altres baixaven decebuts, però vam esmunyir-nos com bonament vam poder i aviat vam ser dins l'oficina.»

?La seva experiència fou ben entretinguda ?comentà Holmes, quan el seu client féu una pausa per refrescar la memòria amb una generosa polsada de rapè?, li prego que continuï aquesta narració tan interessant.

?L'oficina no tenia res llevat d'un parell de cadires de fusta i una taula de pi roig rere la qual seia un homenet amb una testa encara més vermella que la meva. Adreçava unes poques paraules a cada candidat i sempre els trobava algun defecte que els desqualificava. Semblava que aconseguir la plaça vacant no era pas un afer tan fàcil. Tanmateix, quan em va tocar la tanda l'homenet es mostrà molt més favorable amb mi que amb qualsevol dels altres; tan bon punt vam entrar, tancà la porta per parlar en privat amb nosaltres.

»?Aquest és el senyor Jabez Wilson ?digué el meu ajudant?, desitjós d'obtenir la plaça que ha quedat vacant a la Lliga.

»?No pot ser més escaient! ?contestà l'altre?. Compleix tots els requisits. No recordo haver vist un exemplar tan excel·lent ?féu una passa enrere, decantà el coll i observà tan fixament els meus cabells que em féu avergonyir una mica. Tot d'una s'abalançà sobre meu, m'estrenyé la mà i em felicità efusivament pel meu èxit.

»?És una injustícia dubtar ?digué?, però suposo que m'excusarà si prenc una precaució elemental. ?En havent dit això, m'estirà els cabells amb les dues mans fins que vaig cridar de dolor?. Teniu els ulls plorosos ?digué en alliberar-los?, veig que tot és correcte. Hem de ser cauts, en dues ocasions ens han enganyat amb perruques i encara en una altra amb tints. Us podria explicar històries sobre la pega de sabater que us farien dubtar de la naturalesa humana. ?S'abocà a la finestra i cridà a plens pulmons que la vacant estava coberta. Un gruny de decepció s'alçà del carrer i tota la tropa s'allunyà en diferents direccions fins que no quedà ni un sol pèl-roig pels voltants excepte l'administrador i jo.

»?Soc el senyor Duncan Ross ?digué?, jo mateix soc un dels beneficiaris del fons llegat pel nostre noble benefactor. Està casat, senyor Wilson? Té fills?

»Vaig respondre que no i, a l'instant, va fer cara llarga.

»?Llàstima! ?digué, contrariat?. Això és molt greu! Lamento escoltar-ho. El fons, naturalment, s'establí per a la propagació dels pèl-rojos, no només per al seu sosteniment. És molt de plànyer que no estigui casat.

»Jo també vaig quedar decebut, senyor Holmes, quan em va dir això, perquè pensava que al capdavant la plaça no seria meva, però després de rumiar-s'ho una estona va dir que no hi feia res.

»?En el cas d'un altre ?digué?, aquesta objecció hauria estat fatídica, però cal ser magnànims davant una tofa de cabells com la seva. Quan podrà assumir els seus nous deures?

»?Bé, és una situació una mica delicada, perquè tinc un negoci ?vaig dir.

»?Oh, no es preocupi per això, senyor Wilson! ?digué Vincent Spaulding?. Ja me'n faré càrrec jo.

»?Quin seria l'horari? ?vaig preguntar.

»?De deu a dues.

»Sàpiga, senyor Holmes, que el negoci de prestador es fa principalment a les tardes, sobretot a les tardes dels dijous i els divendres que cauen just abans del dia en què la gent cobra. Així que no seria un gran inconvenient guanyar uns diners als matins. A més, sabia que el meu ajudant és un bon home i que vetllaria perquè tot rutllés com sempre.

»?Entesos ?vaig dir?. I el sou?

»?Quatre lliures a la setmana.

»?I la feina?

»?Purament nominal.

»?Què vol dir això de ?purament nominal??

»?Doncs que ha d'estar-se a l'oficina o, com a mínim, a l'edifici tota l'estona. Si marxa, perd tot dret sobre la plaça per sempre. El testament és molt clar pel que fa a aquest punt. No compliria les condicions si abandona l'oficina durant aquest horari.

»?Només són quatre hores al dia i no penso marxar ?vaig dir.

»?Cap excusa serviria per fer una excepció ?digué el senyor Duncan Ross?: ni malaltia, ni el negoci, ni cap altra cosa. O s'està aquí o perd la paga.

»?Però quin tipus de feina he de fer?

»?Copiar l'Enciclopèdia britànica. En aquell armari té el primer volum. Ha de portar la tinta, la ploma i el paper assecant de casa, però nosaltres posem la taula i la cadira. Estarà a punt demà?

»?Ja hi pot comptar ?vaig respondre.

»?Aleshores, adeu-siau, senyor Jabez Wilson, i deixi'm que el felicit de nou per aquesta

important plaça que ha tingut la fortuna de guanyar ?féu una reverència mentre m'acompanyava fora de l'oficina i jo vaig tornar a casa amb el meu ajudant, sense saber ben bé què dir o què fer, de tan cofoi com estava de la meva sort.

»Vaig donar toms a la qüestió durant tot el dia i al vespre ja tornava a estar moix. Estava gairebé convençut que tot l'afer era una broma pesada o un frau, encara que no sabia imaginar-me quina intenció hi havia al darrere. Era del tot inversemblant que algú fes un testament d'aquella mena o que paguessin tants diners per fer una cosa tan senzilla com copiar l'Enciclopèdia britànica. Vincent Spaulding va fer el que va poder per animar-me, però a l'hora d'anar al llit la raó m'havia persuadit de deixar-ho córrer. Amb tot, al matí vaig decidir donar-hi una ullada de totes maneres, així que vaig comprar un penic de tinta, una ploma d'oca i set fulls de tipus foli, i vaig marxar cap a Pope's Court.

»Vaig veure amb gran sorpresa i satisfacció que tot era tal com m'havia dit. Hi tenia la taula preparada i el senyor Duncan Ross era allà per certificar que començava a treballar. Va dir-me que comencés per la lletra A i va marxar, però de tant en tant tornava per comprovar que tot anés bé. A les dues ens vam acomiadar, em va felicitar per l'extensió que havia escrit i va tancar la porta de l'oficina en sortir-ne jo.

»Així van anar les coses dia rere dia, senyor Holmes, i el dissabte l'administrador entrà i afluixà quatre sobirans d'or per la feina de la setmana. El mateix va esdevenir-se la següent setmana i l'altra. Cada matí arribava a les deu i cada tarda marxava a les dues. Gradualment el senyor Duncan Ross espaïà les seves visites i només venia un cop al matí i, al cap d'un temps, no es prenia la molèstia de venir. Amb tot, naturalment no em vaig atrevir a deixar l'oficina ni un segon, perquè no sabia del cert quan podria venir i perquè la paga m'anava molt bé i no volia arriscar-me a perdre-la.

»Així van passar vuit setmanes, escrivint sobre Abats, Arcs, Armadures, Arquitectura i Àtica, i decidit a arribar diligentment als articles de la lletra B al cap de poc temps. Havia fet una mica de despesa en folis i els meus escrits gairebé omplien un prestatge. I de sobte, tot l'afer ha arribat a la seva fi.»

?La seva fi?

?Sí, senyor; justament aquest matí. He anat a treballar com d'habitud a les deu en punt, però la porta estava tancada amb pany i tenia un petit rètol de cartó clavat amb una tatxa al mig d'un dels panells. Aquí el té, pot llegir-lo vostè mateix.

Va mostrar-nos un tros de cartó blanc de la mida d'un paper de carta. Deia així:

LA LLIGA DELS PÈL-ROJOS
HA ESTAT DISSOLTA
9 d'octubre de 1890

Sherlock Holmes i jo examinàrem aquest breu anunci i el rostre afligit amb què el client el sostenia fins que el cantó còmic de l'afer s'imposà a tota altra consideració i esclafírem a riure a pler.

?No entenc què hi veuen de divertit ?exclamà el nostre client, enrojolant-se-li el rostre fins a les arrels dels seus cabells flamejants?. Si no pensen fer altra cosa que riure's de mi, aniré a una altra banda.

?No, no ?protestà Holmes, encoratjant el client a tornar a asseure's quan ja s'havia mig incorporat?. No em perdria aquest cas per res del món. És d'una novetat molt reconfortant. Però, disculpi que li ho digui, presenta alguns elements un xic divertits. Digui'm, si té la bondat: què ha

fet després de trobar el rètol a la porta?

«He quedat esmaperdut, senyor, no sabia què fer. He visitat les oficines dels voltants, però a cap d'elles sabien res de l'assumpte. Al final he anat a veure el propietari de l'immoble, un comptable que viu a la planta baixa, i li he preguntat si sabia què se n'havia fet, de la Lliga dels pèl-rojos. M'ha dit que mai no havia sentit parlar d'una tal institució. Aleshores li he preguntat què en sabia, del senyor Duncan Ross. M'ha contestat que no havia sentit mai aquest nom.

«?Sí, home ?li he dit?, el cavaller del número 4.

«?Qui? El pèl-roig?

«?Sí.

«?Ah ?ha dit?, es diu William Morris. És un advocat que feia servir la meua oficina com a solució temporal fins que tingués enllestit el seu nou despatx. Ahir se'n va anar.

«?On puc trobar-lo?

«?Oh, m'imagino que al seu nou despatx. Me n'ha dit l'adreça. Aquí la tinc: el 17 del carrer King Edward, prop de Saint Paul.

«Hi he anat, senyor Sherlock Holmes, però en arribar-hi he comprovat que l'adreça corresponia a un fabricant de rótules artificials, ningú allà havia sentit parlar de cap William Morris ni de cap Duncan Ross.»

?I després què ha fet? ?preguntà Holmes.

?He tornat a casa a la plaça Saxe-Coburg i he demanat consell al meu ajudant, però no m'ha sigut de gran ajuda. Només m'ha dit que, si m'esperava, segurament em contactarien per correu. Però no m'he quedat conforme, senyor Holmes, no volia perdre una plaça tan lucrativa sense presentar batalla. Com que havia sentit que vostè té la bondat d'aconsellar pobres infeliços com jo, he vingut tot seguit a veure'l.

?Sàvia decisió ?digué Holmes?. El seu cas és extraordinàriament remarcable, i em plaurà d'investigar-lo. Si hem de jutjar pel que m'ha dit, penso que és possible que darrere de tot plegat s'hi amaguin assumptes més greus del que sembla a primera vista.

?Ja ho pot ben dir, que són greus! ?digué Jabez Wilson?. He perdut quatre lliures a la setmana.

?En termes estrictament personals ?puntualitzà Holmes?, no crec que vostè tingui motius de greuge contra aquesta insòlita Lliga. Al contrari, n'ha tret unes trenta lliures, em penso, per no parlar de tots els coneixements que ha adquirit sobre un enfilall de coses que comencen per la lletra A. No li han causat cap perjudici.

?Cert, senyor. Però vull esbrinar més coses sobre ells, saber qui són i quins motius tenien per gastar-me una broma així, si és que era una broma. A ells la broma els ha sortit cara, vist que els ha costat trenta-dues lliures.

?Intentarem d'aclarir aquestes qüestions per a vostè. En primer lloc, permeti'm una o dues preguntes, senyor Wilson. Aquest ajudant seu, el qui primer us mostrà l'anunci, quant temps fa que treballa per a vostè?

?Aleshores feia un mes.

?Com va arribar?

?En resposta a un anunci.

?Fou l'únic candidat?

?No, n'hi havia una dotzena.

?Per què el va escollir a ell?

?Perquè es veia molt servicial i em sortiria baratet.

?De fet, s'estalvia mig sou, oi?

?En efecte.

?Quin aspecte té aquest tal Vincent Spaulding?

?Petit, de complexió forta, molt belluguet, imberbe encara que ja supera la trentena. Té una marca d'àcid al front. ?Holmes s'incorporà a la cadira dominat per una visible excitació.

?Així ho pensava ?digué?. Ha observat mai si les seves orelles tenen forats d'arracades?

?Sí, senyor. M'explicà que un gitano els hi havia fet quan era minyó.

?Hum! ?digué Holmes, immers en els seus pensaments?. Encara treballa per a vostè, oi?

?Oh, i tant, senyor. Acabo de veure'l abans de venir.

?I ha portat bé el negoci durant la seva absència?

?No en tinc cap queixa, senyor. Els matins sempre són fluixets.

?Amb això n'hi ha prou, senyor Wilson. Em plaurà de comunicar-li la meva opinió sobre l'afer d'aquí a un o dos dies. Avui és dissabte, confio que dilluns tindrem una conclusió.

Quan el visitant havia marxat, em digué:

?Bé, Watson, què me'n dieu, de tot plegat?

?No sé què dir ?vaig respondre amb franquesa?. És una història ben misteriosa.

?Per regla general ?digué Holmes?, com més estranya és una cosa menys misteriosa acaba resultant. Solen ser els crims més corrents i anodins els que resulten verament enigmàtics, de la mateixa manera que una cara anodina és la més difícil d'identificar. Però en aquest afer cal que sigui diligent.

?Què penseu fer, doncs? ?vaig preguntar.

?Fumar ?va respondre?. És un problema d'aquells de tres pipes. Us prego que no em parreu en cinquanta minuts.

S'arraulí a la cadira, amb els genolls arronsats a tocar del seu nas aguilenc, i així va estar-se assegut, amb els ulls closos i la pipa d'argila als llavis com el bec d'algun estrany ocellot. Vaig arribar a pensar que s'havia adormit, i jo mateix feia capcinades quan de sobte es posà dret d'un bot amb el gest resolut de l'home que ha pres una decisió. Va deixar la pipa sobre el relleix de la llar de foc.

?Sarasate toca a Saint James's Hall aquesta tarda ?digué?. Com ho veieu, Watson? Els vostres pacients podran passar sense vós unes hores?

?No tinc res a fer avui. La consulta mai no em dona gaire feina.

?Aleshores, prengueu el capell i vingueu amb mi. Passarem per la City de camí i veurem si podem dinar en alguna banda. Veig que el programa té força música alemanya, molt més acordada al meu gust que la italiana o la francesa. És introspectiva i vull entregar-me a la introspecció. Som-hi!

Vam anar en metro fins a Aldersgate, i després d'una curta passejada vam ser a la plaça Saxe-Coburg, l'escenari on va iniciar-se la singular història que havíem escoltat aquell matí. Era un barri de carrers estrets, petits, d'edificis ostentosos que no aconseguien amagar la seva sordidesa: quatre rengles de cases de totxana de dos pisos voltaven una plaça encerclada per una tanca; una gespa plena de males herbes i quatre mates de llorer marcit maldaven per créixer contra un aire malsà i ple de fum. Tres boles daurades i un rètol que deia «JABEZ WILSON» en lletres blanques penjaven de l'angle d'una de les cases i anunciaven el lloc on el nostre client pèl-roig tenia el negoci. Sherlock Holmes s'hi aturà al davant i amb el cap decantat l'inspeccionà de dalt a baix, amb uns ulls relluents sota els plecs de les parpelles. Després va recórrer un tram lentament carrer amunt, es girà i va tornar carrer avall fins a la cantonada, sense deixar d'observar atentament les cases. A la fi retornà al negoci d'empenyorament i, després de picar amb força dos o tres cops amb el seu bastó contra el paviment, s'acostà a la porta i trucà. L'obrí de seguida un jove imberbe d'aspecte fresc que el convidà a entrar.

?Gràcies ?digué Holmes?, només volia demanar-li com es va a l'Strand des d'aquí.

?La tercera a la dreta i després la quarta a l'esquerra ?contestà amb promptitud l'ajudant mentre tancava la porta.

?Un jove espavilat ?comentà Holmes, mentre ens allunyàvem?. A parer meu, deu ser el quart home més llest de Londres, i encara dubto si no li pertocaria a dreta llei la tercera posició. Ja en sabia alguna cosa.

?És evident ?vaig dir? que l'ajudant del senyor Wilson té un paper destacat en aquest misteri de la Lliga dels pèl-rojos. Estic convençut que heu demanat que us guiï només per poder-lo observar.

?No volia observar-lo a ell.

?Aleshores què volíeu?

?Observar les genolleres dels seus pantalons.

?I què heu vist?

?El que sospitava que veuria.

?Per què heu picat contra el paviment?

?Estimat doctor, ara toca dedicar-nos a l'observació i no pas a la xerrameca. Som espies en territori enemic. Com que ja coneixem una mica la plaça Saxe-Coburg, explorem a continuació els edificis que queden al darrere.

El carrer on vam trobar-nos després de trencar per una de les cantonades de la retirada plaça Saxe-Coburg suposà un contrast tan marcat com el que presenten l'anvers i el revers d'un retrat. Era una de les artèries principals que canalitzen el trànsit de la City en direcció nord i oest. La

calçada estava embussada per la riuada de vehicles comercials que provaven de bellugar-se, els uns entrant i els altres sortint, en la doble marea dels dos sentits de circulació; les voravies també estaven plenes de vianants atrafegats. Es feia difícil d'admetre, en mirar la rastellera de botigues elegants i majestuosos seus de negocis, que aquella zona estigués a tocar de la plaça tronada i sufocant que acabàvem d'abandonar.

¿Vejam ¿digué Holmes, aturat en una cantonada i passant la vista per les façanes?, vull recordar l'ordre d'aquestes cases. Un dels meus passatemps és conèixer Londres amb una exactitud completa. Hi tenim l'estanquer Mortimer's, el quiosc de diaris, la sucursal de Coburg del banc City & Suburban, el restaurant vegetarià i l'hangar del constructor de carros McFarlane. I la següent ja pertany a l'altra illa de cases. Ara, doctor, havent acabat la feina és hora de divertir-se. Un entrepà i una tassa de cafè i després podem envolar-nos al país dels violins, allà on tot és dolçor, delicadesa i harmonia, i no hi ha clients pèl-rojos que t'escalpin el cap amb trencaclosques.

El meu amic és un gran aficionat a la música, i ell mateix és no només un intèrpret més que notable, sinó també un compositor gens vulgar. Va passar-se tota la tarda assegut a la platea, immers en la més perfecta felicitat, seguint el compàs de la música amb un balanceig dels seus dits llargs i prims, amb un somriure plàcid al rostre, i uns ulls somiosos i abstrets que eren completament diferents dels del Holmes perdiguer, el Holmes implacable, perspicaç i enginyós detectiu. En el seu caràcter singular coexisteixen dos tarannàs que s'imposen alternativament: la seva extremada precisió i la seva astúcia són, o almenys així ho penso sovint, una reacció contra els estats d'ànim poètics i contemplatius en què se sumeix de tant en tant. El pèndol de la seva natura oscil·la entre un decandiment extrem i una energia esclatant; mai no és tan perillós, jo ho sabia bé, com quan s'ha passat dies i dies al sofà, rascant el violí i fullejant els seus volums de tipografia gòtica. És aleshores quan de sobte se li desperta la set de cacera i quan les seves brillants facultats deductives s'eleva a un nivell que semblen pura intuïció, fins a tal punt que algú que no el conegui podria pensar que és un home d'uns coneixements impropis d'un simple mortal. Quan aquella tarda el vaig veure tan absort en el concert de Saint James's Hall, vaig saber que s'acostaven hores funestes per a aquells que eren l'objecte de la seva cacera.

¿Deveu voler tornar a casa, no és així, doctor? ¿va preguntar-me en sortir.

¿Sí, no estaria malament.

¿Jo tinc algunes coses a fer que m'ocuparan unes hores. Aquest afer de la plaça Coburg és greu.

¿Què us ho fa pensar?

¿S'està maquinant un crim de gran envergadura. Tots els indicis em porten a pensar que serem a temps d'aturar-ho. Però el fet que avui sigui dissabte més aviat complica les coses. Em caldrà el vostre ajut aquesta nit.

¿A quina hora?

¿A les deu serà prou d'hora.

¿Seré al carrer Baker a les deu.

¿Perfecte. Ah, doctor! Podríem córrer cert perill, així que feu el favor d'embutxacar-vos el vostre revòlver de l'exèrcit ¿va acomiadar-se amb un gest de la mà, va girar en rodó i va fer-se fonedís en un instant entre la multitud.

Confio que no sóc pas més toix que qualsevol dels meus veïns, però sempre m'aclapara el pes de la meva estupidesa quan tracto amb Sherlock Holmes. Jo havia escoltat el mateix que ell havia escoltat, vist el que ell havia vist, i tot i així de les seves paraules podia deduir-se que ja tenia una idea clara no només del que havia passat, sinó també del que estava a punt de passar. Per a mi,

en canvi, tot l'afer seguia essent igual de confús i grotesc. Mentre tornava en carruatge a la meua casa de Kensington, anava rumiant-ho tot plegat, des de l'extraordinari relat del copista de l'Enciclopèdia fins a la visita a la plaça Saxe-Coburg i les paraules de mal averany amb què s'havia acomiadat de mi. Què seria aquella expedició nocturna i per què calia que hi anés armat? On aniríem i què hi faríem? Holmes m'havia fet saber que l'ajudant barbamec del prestador era un personatge perillós, un home capaç de dur-ne una de grossa de cap. Vaig provar de resoldre l'enigma, però vaig haver de deixar-ho córrer exasperat i vaig ajornar la qüestió fins que la nit fornís una explicació satisfactòria.

Era un quart de deu quan vaig sortir de casa. Vaig creuar Hyde Park, vaig enfilem el carrer Oxford i finalment vaig arribar al carrer Baker. A la porta hi havia dos cabriolés aturats, i així que vaig entrar al rebedor, vaig sentir veus que venien de dalt. En entrar a la cambra, vaig trobar-hi Holmes conversant animadament amb dos homes, un dels quals era, segons vaig reconèixer, Peter Jones, l'agent de policia. L'altre era un home carallarg i ensopit, amb un barret molt relluent i una levita tan opressivament respectable que l'engavanyava per totes bandes.

?Ah! Ja hi som tots! ?digué Holmes, cordant-se el capot de mariner que portava. Després agafà de la lleixa una feixuga tralla de caçador?. Watson, em penso que ja coneixeu el senyor Jones de Scotland Yard. Permeteu que us presenti el senyor Merryweather, que ens acompanyarà en la nostra aventura nocturna.

?Com veu, doctor, tornem a caçar per parelles ?digué Jones, amb el to emfàtic que el caracteritza?. El nostre amic en sap un niu d'organitzar caceres, però li cal un gos vell com jo per capturar la presa.

?Espero que no anem a caçar mosques ?comentà, pessimista, el senyor Merryweather.

?Pot confiar una miqueta en el senyor Holmes ?digué l'agent de policia amb altivesa?. Té uns mètodes de collita pròpia que són, no s'ho prengui malament, massa teòrics i fantasiosos per al meu gust, però cal admetre que té fusta de detectiu. No és exagerat dir que en una o dues ocasions, com en aquell afer criminal de la família Sholto i el tresor d'Agra, gairebé l'ha encertada més que el mateix cos de policia.

?Oh, si així ho pensa, el crec, senyor Jones ?digué l'estrany amb deferència?, però de totes maneres trobo a faltar la meua partideta de whist. És el primer dissabte en vint-i-set anys que hi falto.

?Em penso que descobrirà ?va dir Sherlock Holmes? que aquesta nit juguem amb apostes més altes del que té per costum i que la partida serà força més emocionant. Per a vostè, senyor Merryweather, l'aposta serà d'unes trenta mil lliures, i per a vostè, Jones, el vaitot serà la captura de l'home que fa temps que voleu enxarpar.

?John Clay, assassí, lladre, falsificador de moneda i afaitapagesos. És jove, senyor Merryweather, però ja és al capdamunt de la seva professió, i tinc més ganes de veure'l emmanillat que a qualsevol altre criminal de Londres. És un jove interessant, aquest tal John Clay. El seu avi era gran duc i ell mateix ha passat per Eton i Oxford. És tan viu d'enteniment com de dits, i encara que sovint hem trobat la seva petjada potinejant-ho tot, no sabem mai on trobar-lo en persona. Un dia treballa un pis a Escòcia i la setmana següent el trobeu entabanant la gent a Cornualla en una col·lecta de fons per a la construcció d'un orfenat. Fa anys que li vaig al darrere, però mai li he clavet els ulls.

?Aquesta nit espero tenir el plaer de presentar-vos-el. Jo també he tingut un o dos encontres amb el senyor John Clay i estic d'acord que és al capdamunt de la seva professió. Ja són les deu tocases i va sent hora d'anar tirant. Vostès dos prenguin el primer cabriolé, Watson i jo els seguirem en el segon.

Sherlock Holmes no es mostrà gaire comunicatiu durant el llarg trajecte, només seia contra el respatller del carruatge cantussejant melodies que havia escoltat a la tarda. Vam anar sotraguejant per un laberint interminable de carrerons il·luminats per fanals de gas fins que vam emergir al carrer Farringdon.

¿Ja gairebé hi som ?digué el meu amic?. Aquest Merryweather és director de banc i té un interès personal en l'afer. I he pensat que no faria cap mal tenir en Jones amb nosaltres. No és una mala persona, encara que en la seva professió és un incompetent absolut. Només té una virtut: no tem Déu ni el diable, i si algú se li posa a tret, no el deixa de petja. Ja hi som, ens hi esperen.

Érem a la mateixa via transitada que havíem visitat aquell matí. Els nostres carruatges foren acomiadats i, seguint les indicacions del senyor Merryweather, ens endinsàrem per un passatge estret i després entràrem per una porta lateral que ens va obrir. Dins trobàrem un passadís curt a l'extrem del qual hi havia una enorme reixa de ferro. També la va obrir i ens conduí per una escala de cargol feta d'esglaons de pedra que baixaven fins a una altra imponent reixa. El senyor Merryweather s'aturà per encendre una llanterna i després ens conduí per un passadís fosc que feia olor d'humitat fins que, darrere una tercera porta, vam trobar-nos en un enorme soterrani, una mena de cripta, atapeït de cofres i caixes enormes.

¿Per dalt no sou gaire vulnerables ?comentà Holmes mentre alçava la llanterna i mirava al seu voltant.

¿Tampoc per sota ?digué el senyor Merryweather, tot donant un cop amb el bastó a les lloses que recobrien el terra?. Redéu! Ha fet soroll de buit! ?digué alçant la vista, sorprès.

¿Em veig obligat a demanar-li que sigui una mica més sigil·lós ?protestà Holmes severament?. Acaba de posar greument en risc l'èxit de la nostra expedició. Faria el favor de seure en una d'aquelles caixes i de no interferir?

El cerimoniós senyor Merryweather s'enfilà a una de les caixes amb una expressió dolguda al rostre mentre Holmes s'agenollà i es posà a examinar atentament amb la llanterna i una lupa les esquerdes entre les lloses. Uns quants segons bastaren per deixar-lo satisfet, per tal com s'alçà d'una revolada i desà la lupa a la butxaca.

¿Haurem d'esperar com a mínim una hora ?digué?, vist que no poden fer cap passa fins que el bonàs del prestador se'n vagi al llit. Quan això succeeixi no badaran gaire, com més aviat facin la feina més temps tindran per fugir. En el present moment ens trobem, doctor, com sens dubte ja deveu haver deduït, al soterrani de la sucursal de la City d'un dels principals bancs de Londres. El senyor Merryweather és el president de la junta de directors i us explicarà quines raons poden tenir els criminals més agosarats de Londres per interessar-se per aquest lloc en concret.

¿La raó és el nostre or francès ?mormolà el director?. Hem rebut nombrosos avisos en relació amb un possible intent de robatori.

¿Or francès?

¿Així és. Fa uns mesos vam voler enfortir les nostres reserves i amb aquesta intenció vam demanar trenta mil napoleons en préstec al Banc de França. S'ha filtrat que mai no hem mogut els diners i que encara els tenim al soterrani. Aquesta caixa sobre la qual sec conté dos mil napoleons empaquetats entre làmines de plom. Les nostres reserves d'or són en aquest moment molt més abundants que de costum, i la junta està una mica neguitosa a causa d'aquesta situació.

¿Un neguit molt justificat ?digué Holmes?. Ja és hora de preparar els nostres petits plans. Confio que d'aquí a una hora les coses arribaran al seu clímax. Mentrestant, senyor Merryweather, cal cobrir aquesta llanterna sorda.

?I hem d'estar-nos a les fosques?

?Em sap greu, però sí. Havia portat una baralla de cartes a la butxaca i, com que som una partie carrée, pensava que al capdavant vostè tindria la seva partideta. Però ara veig que els preparatius de l'enemic estan molt avançats; la més mínima il·luminació suposaria un risc que no podem assumir. En primer lloc, hem de triar la nostra posició. Són uns homes intrèpids i, encara que partim d'una situació avantatjosa, podríem prendre mal si no anem amb compte. Jo m'amagaré darrere d'aquesta caixa i vostès s'amagaran darrere d'aquelles d'allà. Quan els il·lumini hauran d'abatre's damunt d'ells immediatament. I, Watson, si desapareixen, no tingueu pas cap escrúpol a retornar el foc.

Vaig deixar el meu revòlver carregat sobre la caixa de fusta rere la qual estava arraulit. Holmes cobrí la llanterna sorda i tot quedà fosc com una gola de llop, una foscor absoluta que mai havia experimentat abans. L'olor del metall reescalfat ens recordava que la llanterna encara cremava, llesta per il·luminar-ho tot en un instant. Per a mi, que tenia els nervis de punta en un paroxisme d'expectació, hi havia quelcom de depriment i descoratjador en aquella foscor sobtada i en l'aire fred i resclosit de la cripta.

?Només tenen una possible via de retirada ?mormolà Holmes?, tornar enrere fins a la casa i la plaça Saxe-Coburg. Espero que hagi fet el que li vaig demanar, Jones.

?Tinc un inspector i dos oficials fent guàrdia davant la porta.

?Aleshores tots els forats han estat tapats. Cal romandre en silenci i esperar.

Com de llarg se'm va fer! En comparar les notes posteriorment, he vist que només va passar una hora i quart, però a mi em va semblar que tota la nit s'escolava i el trenc d'alba no devia ser ja gaire lluny. Tenia les articulacions feixugues i engarrotades perquè temia moure'm, i de tan crispats com tenia els nervis podia no només sentir la respiració tènue dels meus companys, sinó també destriar l'alenada profunda i greu del corpulent Jones de la nota esllanguida que deixava anar el director del banc. Des de la meua posició podia mirar per sobre de la caixa en direcció a terra. De sobte, vaig veure-hi un espurneig de llum.

Al principi només era una guspira que relluïa entre les lloses del paviment. Després va allargar-se fins a fer-se una línia groga i finalment, sense cap avís o so previ, va semblar que s'obria una esquerdada i va emergir-ne una mà blanquinosa, gairebé femenina, que tentinejava pel centre d'una petita àrea de llum. Durant un minut o potser més, la mà sobresortí del terra. Desaparegué tan sobtadament com havia aparegut i tot va tornar a ser fosc excepte l'espurna visible entre les lloses.

Aquesta desaparició, tanmateix, fou temporal. Amb una fregadissa esqueixada, una de les lloses amples i blanques s'alçà per un dels seus extrems i deixà un forat rectangular del qual sortia el llum d'una llanterna. Pel seu caire tragué el cap una persona de rostre juvenil i pulcre que féu una ullada circular; després, recolzant una mà a cada cantó de l'obertura, prengué impuls fins que aconseguí treure les espatlles, després la cintura i finalment recalcar un genoll a la vora. Un moment després ja era dret al costat del forat, allargant la mà al seu company, àgil i menut com ell, un company de rostre pàl·lid i una testa que era una mata de cabell pèl-roig.

?Camp lliure ?xiuxiuejà?. Agafa el cisell i els sacs. Llamp de Déu! Fuig, Archie, fuig! Jo ja m'espavilaré! Sherlock Holmes s'havia abraonat sobre l'intrús i l'havia agafat pel coll. El seu soci va esmunyir-se pel forat, i va sentir-se el so de la seva roba esquinçant-se quan Jones provà d'enxarpar-lo. De llampada va poder veure's el canó d'un revòlver, però el fuet de cacera de Holmes fiblà el canell de l'home i la pistola caigué dringant contra el terra de pedra.

?És inútil, John Clay ?digué Sherlock Holmes, suaument?. No teniu la més mínima opció.

¿Ja ho veig ¿contestà l'altre amb una fredor extrema?. Suposo que el meu soci se'n sortirà, us heu quedat amb els faldons del seu abric a la mà.

¿Tres homes l'estan esperant a la porta ¿digué Holmes.

¿Ah sí? Sembla que ha pensat en tot. Haig de felicitar-lo.

¿I jo a vostè ¿respongué Holmes?. La pensada aquesta dels pèl-rojos era molt original i efectiva.

¿Aviat et retrobaràs amb el teu company ¿intervingué Jones?. És més viu que jo fugint per aquests cataus. Estigues quiet mentre et poso la ferramenta.

¿Faci el favor de no tocar-me amb les seves mans llardoses ¿digué el nostre presoner en tancar-se les manilles als seus canells?. Potser no sap que tinc sang blava a les venes. A més, quan s'adreci a mi faci-ho de vostè i demanant les coses per favor.

¿Com vulgui! ¿digué Jones, amb una mirada de menyspreu i una rialla burleta?. Faria el senyor el favor de desfilar fins a la superfície? Allà cercarem un carruatge per dur Sa Majestat a comissaria.

¿Molt millor ¿digué John Clay serenament.

Va fer una reverència col·lectiva adreçada a nosaltres tres i marxà amb pas tranquil custodiat pel policia.

¿De veres, senyor Holmes ¿digué el senyor Merryweather, mentre els seguíem escales amunt?, no sé com el banc pot agrair-li o compensar-li tot el que ha fet. No hi ha cap ombra de dubte que ha pogut descobrir i frustrar un dels intents de robatori més audaços que mai hagi vist.

¿Jo també tenia un o dos comptes pendents amb el senyor John Clay ¿digué Holmes?. Aquest afer m'ha costat uns quants diners i confio que em seran rescabats pel banc, però a banda d'això em considero ben pagat havent viscut aquesta experiència vertaderament única i havent conegut la sorprenent història de la Lliga dels pèl-rojos.

*

¿Remarqueu, Watson ¿s'explicà entrada la matinada mentre assaboríem uns gots de whisky amb soda al carrer Baker?, remarqueu que des del començament era evident que l'única finalitat possible de tota aquesta falòrnia de l'anunci de la Lliga i la transcripció de l'Enciclopèdia era treure's del mig aquell pusil·lànim prestador durant unes hores al dia. Era una manera recargolada d'aconseguir-ho, però fet i fet seria difícil de trobar-ne una de millor. Sens dubte la pensada se li acudí a Clay en contemplar el color dels cabells del seu soci. Les quatre lliures setmanals eren un simple esquer. A més, suposaven una quantitat insignificant al costat dels milers que estaven en joc. Van publicar l'anunci, un dels brivalls va llogar temporalment l'oficina mentre l'altre animava el bon home a presentar la seva candidatura. D'aquesta manera s'asseguraren la seva absència cada matí de la setmana. Des que vaig sentir que l'ajudant havia acceptat treballar per la meitat del sou, estava convençut que devia tenir un altre motiu de pes per treballar allà.

¿Però com vau endevinar el motiu?

¿Si a la família hi hagués hagut alguna dona, hauria sospitat una intriga d'ordre sentimental. Això

estava descartat. El negoci del prestador era modest i la casa no contenia res que fos mereixedor de tots aquests minuciosos preparatius i de tantes despeses. Devia ser, doncs, quelcom fora de la casa. Què podia ser? Vaig pensar en l'afició de l'ajudant per la fotografia i el seu costum d'encauar-se al soterrani. El soterrani! Allà hi havia el desllorigador d'aquest embolic. Aleshores vaig interessar-me per aquest misteriós ajudant i vaig esbrinar que m'enfrontava amb un dels criminals més freds i agosarats de Londres. Estava fent alguna cosa al soterrani, alguna cosa que requeria moltes hores al dia durant mesos. No se m'acudia altra cosa que no fos la construcció d'un túnel cap a un altre edifici.

»En aquest punt es trobava el meu raonament quan vam visitar l'escena de l'acció. Vaig sorprendre-us en picar contra el paviment amb el meu bastó. Era per comprovar si el soterrani s'estenia pel davant o pel darrere de la casa. No era pel davant. Aleshores vaig trucar i, com esperava, l'ajudant obrí la porta. Havíem tingut les nostres topades, però mai ens havíem vist personalment. Gairebé no li vaig mirar el rostre. M'interessaven més els seus genolls. Potser vós mateix vau veure com lluien de gastats, arrugats i bruts; clar senyal d'hores i hores d'excavació. L'única peça que faltava era saber cap on dirigia el seu túnel. Vaig caminar fins a la cantonada i vaig veure que el banc City & Suburban feia partió amb la finca del nostre amic. Aleshores vaig saber que el problema estava resolt. Quan vau marxar a casa després del concert, vaig visitar Scotland Yard i el president de la junta del banc amb els resultats que ja coneixeu.

?I com podíeu saber que l'intent seria aquesta nit? ?vaig preguntar.

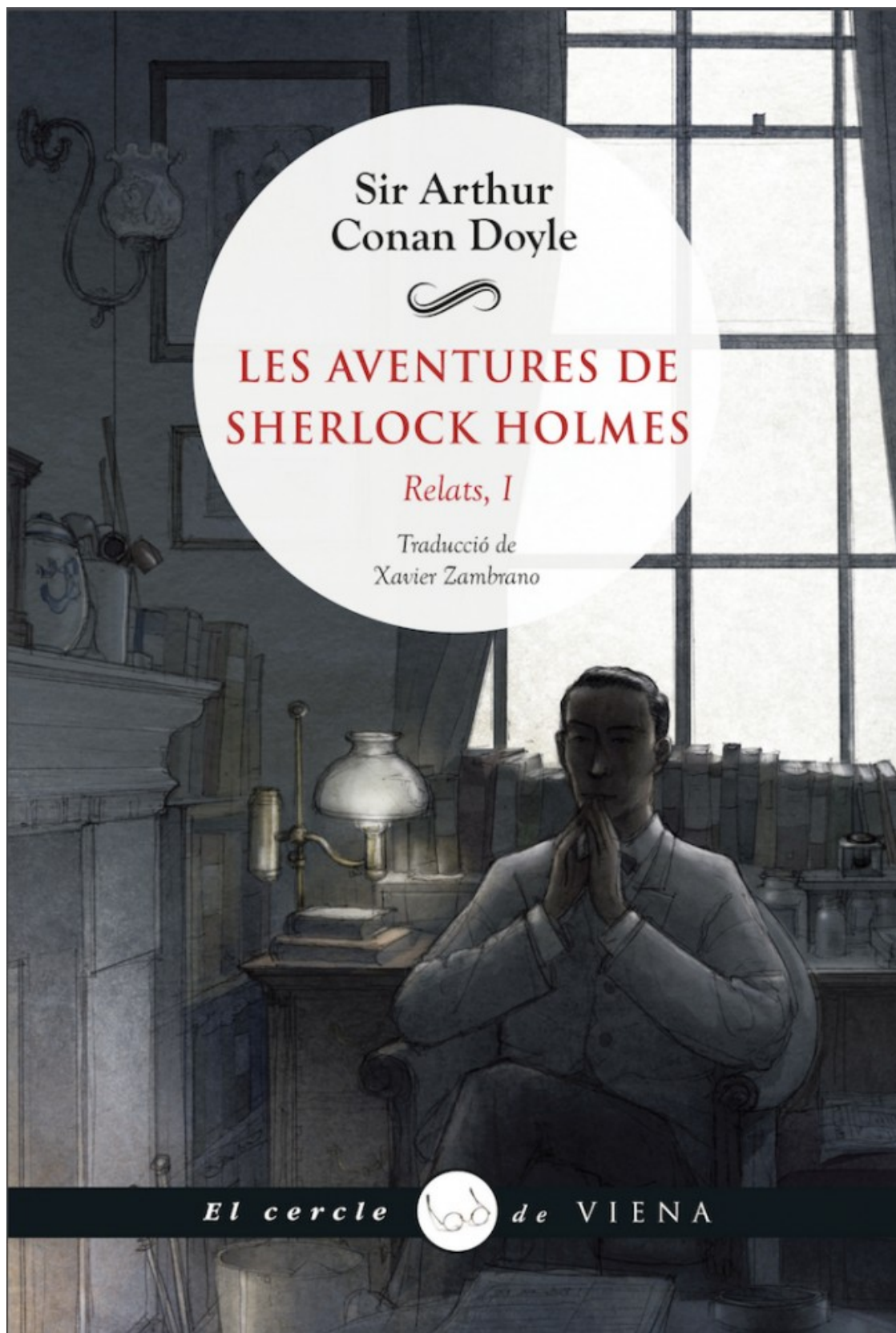
?Bé, el fet que tanquessin l'oficina de la Lliga era una indicació que ja no els molestava la presència de Jabez Wilson, en altres paraules: havien acabat el túnel. Tanmateix, havien d'actuar immediatament, no fos cas que els descobrissin o trasladesin l'or. El dissabte era el millor dia, perquè els donava dos dies per escapar abans no saltés l'alarma. Totes aquestes raons em portaven a pensar que el cop seria aquesta nit.

?Un raonament magnífic! ?vaig exclamar amb veritable admiració?. La cadena de raons és llarga, però cada baula és necessària i vertadera.

?Bah, m'ha servit per distreure una mica el meu ennui ?respongué badallant?. Pobre de mi! Ja torno a sentir com s'abat sobre meu. Tota la meua vida no és més que un sostingut esforç per mirar d'escapar de les trivialitats de l'existència. Aquestes petites bagatel·les m'hi ajuden.

?I de retruc sou un benefactor de la humanitat ?vaig dir.

?Potser sí que serveix d'alguna cosa ?remarcà, arronsant les espatlles?. *L'homme c'est rien, l'uvre c'est tout*, com escrigué Gustave Flaubert a Georges Sand.

El cercle de VIENA

Les aventures de Sherlock Holmes

(<http://www.vienaeditorial.com/mostrarllibre.asp?ididioma=1&idllibre=1099>)

© de la traducció: Xavier Zambrano

© Viena Edicions, 2017